

İstanbul'da Darü'l-Hikmette bulunduğu zaman, Sünûhat risalesinde yazdığı gayet acib bir vakıa-i ruhaniye:

Rüyada Bir Hitabe

Bediüzzaman Said Nursî

1335 senesi Eylülünde, dehrin hadisatının verdiği yeis ile şiddetle muztarip idim. Şu kesif zulmet içinde bir nur arıyordum. Manen rüya olan yakazada bulamadım. Hakikaten yakaza olan rüya-i sadıkada bir ziya gördüm Tafsilatı terk ile bana söylettirilmiş noktaları kaydedeceğim. Şöyle ki:

Bir Cuma gecesinde nevm ile alem-i misale girdim. Biri geldi, dedi:

“Mukadderat-ı İslâm için teşekkül eden bir meclis-i muhteşem seni istiyor.”

Gittim, gördüm ki; münevver, emsalini dünyada görmediğim, selef-i salihînden ve asarın mebuslarından her asrın mebusları içinde bulunur bir meclis gördüm. Hicab edip, kapıda durdum. Onlardan bir zat dedi ki:

“Ey felaket, helaket asrının adamı, senin de reyin var, fikrini beyan et!” Ayakta durup dedim:

“Sorun cevap vereyim.”

Biri dedi:

“Bu mağlûbiyetin neticesi ne olacak, galibiyette ne olurdu?” Dedim:

“Musîbet şerr-i mahz olmadığı için bazan saadette felaket olduğu gibi, felaketten dahi saadet çıkar. Eskiden beri Âla-i Kelimetullah ve beka-i istiklaliyet-i İslâm için, farz-ı kifaye-i cihadı deruhte ile kendini yekvücut olan alem-i İslâma fedaya vazifedar ve hilafete bayraktar görmüş olan bu devlet-i İslâmiyenin felaketi, alem-i İslâmın saadet-i müstakbelesiyile telafi edilecektir. Zîra, şu musîbet, maye-i hayatımız ve ab-ı hayatımız olan

*Bu medeniyet-i
hazıra, beşerin
yüzde seksenini
meşakkate,
şekavete atmış,
onunu mümevveh
(hayalî) saadete
çıkarmış, diğer
onu da beyne
beyne (ikisi ortası)
bırakmış. Saadet
odur ki, külle, ya
eksere saadet ola.*

uhuvvet-i İslâmiyenin inkişaf ve ihtizazını harikulade tacil etti. Biz incinirken, alem-i İslâm ağıyor; Avrupa ziyade incitse, bağıracaktır. Şayet ölse, yirmi öleceğiz, üç yüz dirileceğiz. Harikalar asrındayız. İki-üç sene mevten sonra, meydanda dirilenler var. Biz bu mağlûbiyetle bir saadet-i acile-i (عاجله) muvakkate kaybettik. Fakat bir saadet-i acile-i (آجله) müstemirre bizi bekliyor. Pek cüz'î ve mütehavvil ve mahdut olan hali, geniş istikbal ile mübadele eden kazanır.”

Birden meclis tarafından denildi:

“İzah et!”

Dedim:

“Devletler, milletler muharebesi, tabakat-ı beşer muharebesine terk-i mevkî ediyor. Zira, beşer esir olmak istemediği gibi, ecir olmak da istemez. Galip olsa idik, hasmımız ve düşmanımız elindeki cereyan-ı müstebidaneye belki daha şedîdane kapılacak idik. Halbuki, o cereyan hem zalimane, hem tabiat-ı alem-i İslâma münafi, hem ehl-i imanın ekseriyet-i mutlakasının menfaatine mübayin, hem ömrü kısa, parçalanmaya namzettir. Eğer ona yapışsa idik, alem-i İslâmî fitratına, tabiatına muhalif bir yola sürükleyecek idik.

“ Şu medeniyet-i habîse ki; biz ondan yalnız zarar gördük ve nazar-ı Şeriatı merdud ve seyyiatı hasenatına galebe ettiğinden, maslahat-ı beşer fetvasıyla mensûh ve intibah-ı beşerle mahkûm-u inkıraz, sefih, mütemerid, gaddar; manen vahşî bir medeniyetin himayesini Asya'da deruhte edecek idik.”

Meclisten biri dedi:

“Neden Şeriat şu medeniyeti ^{HAŞİYE} reddeder?”

Dedim:

“Çünkü, beş menfi esas üzerine teessüs etmiştir. Nokta-i istinadı kuvvettir; o ise, şe'ni, tecavüzdür. Hedef-i kastı, menfaatır; o ise, şe'ni, tezahümdür: Hayatta düsturu, cidaldır; o ise, şe'ni, tenazu'dur. Kitleler mabeynindeki rabıtası, aheri yutmakla beslenen unsuriyet ve menfi milliyettir; o ise, şe'ni, böyle müthiş tesadümdür. Cazibedar hizmeti, heva ve hevesi teşcî ve arzularını tatmin ve metalibini teshildir; o heva ise, şe'ni, insaniyeti derece-i melekiyeden dereke-i kelbiyete indirmektir, insanın mesh-i manevîsine sebep olmaktır. Bu medenilerden çoğu, eğer içi dışına çevrilse, kurt, ayı, yılan, hınzır, maymun postu görülecek gibi hayale gelir. “İşte onun için, bu medeniyet-i hazıra, beşerin yüzde seksenini meşakkate, şekavete atmış, onunu mümevveh (hayalî) saadete çıkarmış, diğer onu da beyne beyne (ikisi ortası) bırakmış. Saadet odur ki, külle, ya eksere saadet ola. Bu ise, ekall-i kalîlidir ki; nev-i beşere rahmet olan Kur'an, ancak umûmun, laakal ekseriyetin saadetini tazammun eden bir medeniyeti kabul eder.

“Hem, serbest hevanın tahakkümüyle, havaic-i gayr-i zarûriye havaic-i zarûriye hükmüne geçmişlerdir. Bedeviyette bir adam dört şeye muhtaç

iken, medeniyet yüz şeye muhtaç ve fakir etmiştir. Sa'y, masrafa kafi gelmediğinden, hileye, harama sevk etmekle, ahlâkın esasını şu noktadan ifsad etmiştir. Cemaate, nev'e verdiği servet, haşmete bedel; ferdi, şahsı, fakir, ahlâksız etmiştir.

"Kurun-u ûlanın mecmû vahşetini, bu medeniyet bir defada kustu!

"Alem-i İslâmın şu medeniyete karşı istinkafi ve soğuk davranması ve kabulde ıztırabı cay-ı dikkattir. Zîra, istiğna ve istiklalîyet hassasıyla müm-taz olan Şeriattaki İlâhî hidayet, Roma felsefesinin dehasıyla aşılınmaz, imtizaç etmez, bel' olunmaz, tabî olmaz. Bir asıldan tev'em (ikiz) olarak neş'et eden eski Roma ve Yunan iki dehaları, su ve yağ gibi, mürûr-u a'sar (asırlar) medeniyet ve Hıristiyanlığın temzicine çalıştığı halde, yine istiklal-lerini muhafaza, adeta tenasuhla o iki ruh şimdi de başka şekillerde yaşıyor-lar. Onlar tev'em ve esbab-ı temzic varken imtizaç olunmazsa, Şariatın rûhu olan nûr-u hidayet, o muzlim pis medeniyetin esasları olan Roma dehasıyla hiçbir vakit mezc olunmaz, bel' olunmaz."

Dediler:

"Şariat-ı Garradaki medeniyet nasıldır?"

Dedim:

"Şariat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet ise ki; medeniyet-i hazıranın inkişaından inkişaf edecektir. Onun menfi esasları yerine, müsbet esaslar vaz' eder. İşte: Nokta-i istinad, kuvvete bedel haktır ki, şe'ni adalet ve tevazüdüdür; hedef de menfaat yerine fazilettir ki, şe'ni muhabbet ve tecazüdüdür; cihetü'i-vahtet de unsuriyet-i milliyet yerine rabıta-i dînî, vatânî, sınıfidır ki, şe'ni samîmi uhuvvet ve müsâlemet ve haricin tecavüzüne karşı yalnız tedafü'dür; hayatta, düstur-u cidal yerine düstur-u teavüdüdür ki, şe'ni ittihad ve tesanüdüdür; heva yerine hüdâdır ki, şe'ni insaniyeten terakki ve rûhen tekamüldür. Hevayı tahdit eder, nefsin hevesat-ı süfliyesinin teshiline bedel, rûhun hissiyat-ı ulviyesini tatmin eder.

"Demek biz mağlûbiyetle ikinci cereyana takıldık ki, mazlumların ve cumhûrun cereyanıdır; başkalarından yüzde seksen fakir ve mazlumsa, İslâmdan doksan belki doksan beştir. Alem-i İslâm şu ikinci cereyana karşı lakayd veya muarız kalmakla hem istinadsız, hem bütün emeğini heder, hem onun istilasıyla istihaleye maruz kalmaktansa, akılane davranıp, onu İslâmî bir tarza çevirip, kendine hadim kılmaktır. Zîra, düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur; nasıl ki düşmanın dostu, dost kaldıkça düşmandır.

"Şu iki cereyan birbirine zıt, hedefleri zıt, menfaatleri zıt olduğundan, birincisi dese 'Öl!'; diğeri diyecek 'Diril!' Birinin menfaati zarar, ihtilaf, tedenni, zaaf, uyumamızı istilzam ettiği gibi; ötekinin menfaati dahi kuvvetimizi, ittihadımızı bizzarûre iktiza eder. Şark husûmeti İslâm inkişafını boğuyordu; zail oldu ve olmalı. Garb husûmeti, İslâmın ittihadına, uhuvvetin inkişafına en müessir sebeptir, bakî kalmalı."

Birden o meclisten tasdik emareleri tezahür etti.

Dediler:

"Evet, ümitvar olunuz; şu istikbal inkılabı içinde en yüksek gür sada, İslâmın sadası olacaktır!"

Tekrar biri sordu:

"Musibet, cinayetin neticesi, mükafatın mukaddemesidir. Hangi fiiliniz

"Şariat-ı
Ahmediyenin
(a.s.m.)

tazammun ettiği
ve emrettiği
medeniyet ise
ki; medeniyet-i
hazıranın
inkişaından
inkişaf edecektir.
Onun menfi
esasları yerine,
müsbet esaslar
vaz' eder.

İstanbul siyaseti,
İspanyol
hastalığı gibi bir
hastalıktır. Fikri
hezeyanlaştırır.
Biz müteharrik-i
bizzat değiliz,
bilvasıta
müteharrikiz.
Avrupa üflüyor,
biz burada
oynuyoruz.
O tenvim ile
telkin eder, biz
kendimizden
hayal edip,
asammâne
tahrubimizde
eser-i telkini icra
ederiz.

ile kadere fetva verdirdiniz ki, şu musibetle hükmetti. Musibet-i amme ekseriyetin hatasına terettüb eder. Hazırda mükafatınız nedir?”

Dedim:

“Mukaddemesi üç mühim erkan-ı İslâmiyedeki ihmalimizdir: salat, savm, zekat. Zîra, yirmi dört saatten yalnız bir saati, beş namaz için Halık Teala bizden istedi; tenbellik ettik. Beş sene, yirmi dört saat talim, meşakkat, tahrik ile, bir nevi namaz kıldırdı. Hem, senede yalnız bir ay oruç için nefsimizden istedi; nefsimize acıdık. Keffareten, beş sene oruç tutturdu. “On’dan, ya “kırk”tan yalnız biri, ihsan ettiği maldan zekat istedi; buhl ettik, zulmettik; O da bizden müterakim zekatı aldı. *أَجْرًا مِنْ خَيْرِ الصَّالِ*

(Amelin karşılığı kendi türünden birşeyle verilir.)”Mükafat-ı hazıramız ise; fasık, günahkar bir millettten, hums olan dört milyonu velayet derecesine çıkardı; gazilik, şehadetlik verdi. Müşterek hatadan neş’et eden müşterek musibet, mazi günahını sildi.”

Yine biri dedi:

“Bir amir hata ile felakete atmış ise?..”

Dedim:

Musibettede mükafat ister; ya amir-i hatadların hasenatı verilecektir-o ise hiç hükmünde-veya hazîne-i gayb verecektir. Hazîne-i gaybda böyle işlerdeki mükafatı ise, derece-i şehadet ve gaziliktir.”

Baktım, meclis istihsan etti. Heyecanımdan uyandım; terli, el pençe yaktakta oturmuş kendimi buldum. O gece böyle geçti...

Aynı gün, pür-ümit, başka ve dünyevî bir meclise gittim. Dünyevîler dediler:

“Neden geldin geleli siyasete karışmıyorsun?”

Dedim: “ *أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّبِيسِ* ”

“Evet, İstanbul siyaseti, İspanyol hastalığı gibi bir hastalıktır. Fikri hezeyanlaştırır. Biz müteharrik-i bizzat değiliz, bilvasıta müteharrikiz. Avrupa üflüyor, biz burada oynuyoruz. O tenvim ile telkin eder, biz kendimizden hayal edip, asammâne tahrubimizde eser-i telkini icra ederiz.

“Madem ki menba Avrupa’dadır. Gelen cereyan ya menfi veya müspettir. Menfiye kapılan harf gibi: 1- *دَلَّ عَلَيَّ فِي تَفْسِيرِ عَثْرَةٍ* - yahut 2- *لَا يَدْرُ عَلَيَّ وَنَبِهَ* - tarif edilir. Demek bütün harekâtı, bizzat hariç hesabına geçer. Çünkü iradesi hükümsüzdür. Hulûs-u niyeti fayda vermez. Bahusus, menfi iki cihet-i zaafı hariç cereyanın kuvvetine bir âlet-i laya’kıl olur.

“Diğer müspet cereyan ise ki, dahilden muvafık şeklini giyer. İsim gibi 3- *دَلَّ عَلَيَّ فِي تَفْسِيرِ عَثْرَةٍ* -’dir. Hareketi kendinedir. Tebai haricedir. Lâzım-ı mezhep, mezhep olmadığından, belki muahez değil. Bahusus iki cihetle kuvveti, hariç cereyanın müspet ve zaafına inzımam etse, harici kendine âlet-i lâyeş’ur edebilir.”

Dediler: “Dinsizliği görmüyor musun, meydan alıyor. Din namına meydana çıkmak lâzım.”

Dedim: “Evet, lâzımdır. Fakat kat’î bir şartla ki, muharrik, aşk-ı İslâmiyet ve hâmiyet-i diniye olmalı. Eğer muharrik veya müreccih, siyasetçilik veya tarafgirlik ise, tehlikedir. Birincisi hatâ da etse, belki ma’furdur. İkincisi isabet de etse, mes’uldür.”

Denildi: "Nasıl anlarız?"

Dedim: "Kim fasık siyasetdaşını, mütedeyyin muhalifine, su-i zan bahaneleriyle tercih etse, muharriki siyasetçiliktir. Hem umumun mâl-ı mu-kaddesi olan dini, inhisar zihniyetiyle kendi meslektaşlarına daha ziyade has göstermekle, kavî bir ekseriyette dine aleyhdarlık meyli uyandırmakla nazardan düşürmek ise, muharriki tarafgirliktir.

"Meselâ, iki adam dövüşürler. Biri, zayıf düşeceğini hissederken, elindeki Kur'ân'ı kavîye uzatmakla himayesini davet edip, kavî bir ele vermek lâzımdır. Tâ beraber çamura düşmesin, Kur'ân'a muhabbetini, hürmetini göstere, Kur'ân'ı, Kur'ân olduğu için sevsin. Eğer kavînin karşısına siper etse, himayet damarını tahrik etmeye bedel, hiddetini celb eder. Kur'ân'ı kavî bir hâdimden mahrum bırakmakla, zayıf bir elde beraber yere düşerse, o Kur'ân'ı kendi nefsi için sever demektir.

"Evet, dine imale etmek ve iltizama teşvik etmek ve vazife-i diniyelerini ihtar etmekle dine hizmet olur. Yoksa "Dinsizsiniz" dese, onları tecavüze sevk etmektir. Din dahilinde menfi tarzda istimal edilmez. Otuz sene halife olan bir zat, menfi siyaset namına istifade edildi zannıyla şeriata gelen tecavüzü gördünüz. Acaba şimdiki menfi siyasetçilerin fetvalarından istifade edecek kimdir, bilir misin? Bence İslâmın en şedit hasmıdır ki, hañçerini İslâmın ciğerine saplamıştır."

Dediler: "İttihada şedit bir muarızdın. Neden şimdi sükût ediyorsun?"

Dedim: "Düşmanların onlara şiddet-i hücumundan. Düşmanın hedef-i hücumu, onların hasenesi olan azim ve sebattır ve İslâmiyet düşmanına vasıta-i tesmim olmaktan feragatıdır.

"Bence yol ikidir: mizanın iki kefeşi gibi. Birinin hiffeti, ötekinin sıkletine geçer. Ben tokadımı Antranik ile beraber Enver'e, Venizelos ile beraber Said Halim'e vurmam. Nazarımda vuran da sefildir."

Dediler: "Fırkacılık lâzım-ı Meşrutiyettir."

Dedim: "Bizdekilerde hutut-u efkâr telâki için mütemayilen imtidada bedel, münharifen gittiğinden, nokta-i telâki vatanda, belki kürede görülüyor. Vücut-adem gibi, birinin vücudu ötekinin ademini ister.

"İnat, bazan müfrit fırka müteassıplarına, dalâl ve batılı iltizam ettirir. Şeytan birisine yardım etse, melek der, rahmet okutur. Ötekinde melek görse, libasını değiştirmiştir der, lânet eder. Su-i zan ve hüsn-ü zan nazarıyla, dürbünün iki tarafı gibi leh, aleyhtar... Vâhi emareyi bürhan, bürhanı vâhi emare görür.

"İşte şu zulümdür **إِنَّ لِّلْإِنْسَانِ لَظُلْمًا** sırrını gösterir. Zira, hayvanın aksine olarak, kuvâ ve meyilleri fitraten tahdit edilmemiş; meyl-i zulüm hadsizdir. Lâsiyyemâ, ene'nin eşkâl-i habisesi olan hodgâmlık, hodfikirlik, hodbinlik, hodendişlik, gurur ve inat o meyle inzimam etse, öyle ekberü'l-kebâiri icad eder ki, daha beşer ona isim bulmamış. Cehennemün lüzumuna delil olduğu gibi, cezası da yalnız Cehennem olabilir.

"Meselâ, birisinin bir sıfatından darılsa, mecma-ı evsaf-ı mâsûme olan şahsına, hattâ ehıbbâsına, hattâ meslektaşına zulmünü teşmil eder. **وَلَا تَسْتَوِي أَعْيُنُهُمْ فِي الدِّينِ حَتَّىٰ يُؤْتُوا سَعْيَهُمُ** 'ya karşı temerrüd eder.

"Meselâ, muhteris bir intikam veya müntakim bir hilâfla bir kere demiş: 'İslâm mağlûp olacak, kalbi parçalanacak.' Sırf o mürâi ruhtan gelen, yalancı

"Evet, dine imale etmek ve iltizama teşvik etmek ve vazife-i diniyelerini ihtar etmekle dine hizmet olur. Yoksa "Dinsizsiniz" dese, onları tecavüze sevk etmektir. Din dahilinde menfi tarzda istimal edilmez.

Haccın bahusus
taarrüfle tevhid-i
efkârı, teavünle
teşrik-i mesaiyi
tazammun eden
içindeki siyaset-i
âliye-i İslâmiye ve
maslahat-ı vâsia-i
içtimaiyenin
ihmalidir
ki, düşmana
milyonlarla
İslâm, İslâm
aleyhinde
istihdama zemin
ihzar etti.

fikirden çıkan meş'um sözünü doğru göstermek için, İslâm mağlûbiyetini, İslâm perişanîyetini arzu eder, alkışlar, hasmın darbesinden mütelezziz olur. İşte şu alkışı ve gaddar telezüzüdür ki, mecruh İslâmı müşkül mevkide bırakmış. Zira hançerini İslâmın ciğerine saplamış olan hasım, 'Sükût et' demiyor. 'Alkışla, mütelezziz ol, beni sev' diyor, onları misal gösteriyor. "İşte size dehşetli bir günah ve zulüm ki, ancak haşirdeki mizan tartabilir. وَقَسْرَ عَلَيْهَا"

Denildi: "Mağlûbiyet mâlûmdu, biz bilirdik. Bilerek bizi belâya attılar."

Dedim: "Acaba Hindenburg gibi dehşetli insanlar nazarına nazârî kalmış olan gaye-i harp, sizin gibi acemilere nasıl malûm ve bedihî olabilir? Acaba fikir dediğiniz şey-el'iyazü billâh-arzu olmasın? Bazan zâlimane intikam-ı şahsî, arzuya fikir suretini giydirir.

"Yahu, pis bir çamura düşmüşsünüz, misk ü anber diye yüzünüze gözünüze bulaştırmaya ne mânâ var?"

İşte misâlilerin münevver gece meclisinde ve dünyevîlerin muzlim gündüz mahfelinde akıldan akma değil, kalbde çıkan beyanatım: İstersen kabul et, istersen etme-anlamak şartıyla.

İster al gûş-i kabul-i câne, ister hiddet et.

Rüyanın zeyli

Rüya hacda sükût etti. Çünkü, haccın ve ondaki hikmetin ihmali, mu-sibeti değil, gazap ve kahrı celb etti. Cezası da keffâretü'z-zünub değil, kessâretü'z-zünub oldu. Haccın bahusus taarrüfle tevhid-i efkârı, teavünle teşrik-i mesaiyi tazammun eden içindeki siyaset-i âliye-i İslâmiye ve maslahat-ı vâsia-i içtimaiyenin ihmalidir ki, düşmana milyonlarla İslâmı, İslâm aleyhinde istihdama zemin ihzar etti.

İşte Hint, düşman zannederek, halbuki pederini öldürmüş, başında oturmuş bağırıyor.

İşte Tatar, Kafkas, öldürülmesine yardım ettiği şahıs, biçare valideleri olduğunu, "ba'de harabi'l-Basra" anlıyor. Ayak ucunda ağlıyorlar.

İşte Arap, yanlışlıkla kahraman kardeşini öldürüp, hayretinden ağlamayı da bilmiyor. İşte Afrika, biraderini tanımayarak öldürdü, şimdi vâveylâ ediyor.

İşte âlem-i İslâm, bayraktar oğlunu gâfletle bilmeyerek öldürmesine yardım etti, valide gibi saçlarını çekip âh ü fizar ediyor.

Milyonlarla ehl-i İslâm, hayr-ı mahz olan sefer-i hacca şedd-i rahl etmek yerine, şerr-i mahz olan düşman bayrağı altında dünyada uzun seyahatlar ettirildi. فَكَانُوا .

كَانَ الْقُرُورَاتِ شَيْخٍ مُخْضَرَّتِ كَذَلِكَ نَسَبَ شَيْخِيَاتِ korkaklıkta darb-ı mesel hükümünde olan tavuk, çocukları yanında iken şefkat-i cinsiyesiyle câmusa saldırır. İşte dehşetli bir cesaret...

Hem darb-ı mesel olmuş, keçi, kurttan havfi, ıztırar vaktinde mukavemetle inkılâp eder; boynuzuyla kurdun karnını deldiği vâkidir. İşte harika bir şecaat...

Fitri meyelan, mukavemet-sûzdur. Bir avuç su, kalın bir demir gülle içine atılsa, kışta soğuğa mâruz bırakılsa, meyl-i inbisat demiri parçalar.

Evet, şefkatli tavuk cesareti, hamiyetli keçi ıztırarî şecaati gibi fitrî bir heyecan, demir güllede su gibi zulmün burudetli husumet-i kâfranesine

maruz kaldıkça herşeyi parçalar. Rus mojikleri buna şahittir.

Bununla beraber imanın mahiyetindeki hârikulâde şehamet, izzet-i İslâmiyenin tabiatındaki âlempesent şecaat, uhuvvet-i İslâmiyenin intibahıyla her vakit mucizeleri gösterebilir.

Birgün olur elbette doğar şems-i hakikat
Hiç böyle müebbed mi kalır zulmet-i âlem?

Sünubat, s. 55-74

İ'lem eyyühe'l-aziz! Kâfirlerin medeniyetiyle mü'minlerin medeniyeti arasındaki fark:

Birincisi, medeniyet libasını giymiş korkunç bir vahşettir. Zahiri parlıyor, batını da yakıyor. Dışı süs, içi pis; sureti me'nus, sîreti mâkûs bir şeytandır.

İkincisi, batını nur, zahiri rahmet; içi muhabbet, dışı uhuvvet; sureti muâvenet, sîreti şefkat, câzibedar bir melektir.

Evet, mü'min olan kimse, iman ve tevhid iktizâsıyla, kâinata bir mehd-i uhuvvet nazarıyla baktığı gibi; bütün mahlûkatı, bilhassa insanları, bilhassa İslâmları birbiriyle bağlayan ip de, ancak uhuvvettir. Çünkü, imân bütün mü'minleri bir babanın cenah-ı şefkati altında yaşayan kardeşler gibi kardeş addediyor.

Küfür ise, öyle bir burudettir ki, kardeşleri bile kardeşlikten çıkarır. Ve bütün eşyada bir nevi ecnebilik tohumunu ekiyor. Ve Her şeyi Her şeye düşman yapıyor.

Evet, hamiyet-i milliyelerinde bir uhuvvet varsa da, muvakkattir. Ve ezeli, ebedî iftirak ve firakla muttasıl ve mahduttur. Ama kâfirlerin medeniyetinde görülen mehâsin ve yüksek terakkiyât-ı sanayi-bunlar tamamen medeniyet-i İslâmiyeden, Kur'an'ın irşâdâtından, edyân-ı semâviyeden in'ikâs ve iktibas edildiği, Lemaat ile Sünubat eserlerimde istenildiği gibi izah ve ispat edilmiştir.

رَاجِعُهُمَا تَرَىٰ أَمْرًا عَظِيمًا غَفَلَ عَنْهُ النَّاسُ

Mesnevi-i Nuriye, s. 77.

Beşinci kuvvet: İzzet-i İslâmiyedir ki, i'lâ-yı kelimetullahı ilân ediyor. Ve bu zamanda i'lâ-yı kelimetullah, maddeten terakkiye mütevakkıf; medeniyet-i hakikiyeye girmekle i'lâ-yı kelimetullah edilebilir. İzzet-i İslâmiyenin iman ile kat'î verdiği emri, elbette âlem-i İslâm'ın şahs-ı mânevîsi, o kat'î emri istikbalde tam yerine getireceğine şüphe edilmez.

Evet, nasıl ki eski zamanda İslâmiyet'in terakkisi, düşmanın taassubunu parçalamak ve inadını kırmak ve tecavüzatını def etmek, silâhla, kılıçla olmuş. İstikbalde silâh, kılıç yerine hakikî medeniyet ve maddî terakki ve hak ve hakkaniyetin mânevî kılıçları düşmanları mağlûp edip dağıtacak.

Biliniz ki, bizim muradımız, medeniyetin mehasini ve beşere menfaati bulunan iyilikleridir. Yoksa medeniyetin günahları, seyyiatları değil ki, ahmaklar o seyyiatları, o sefahetleri mehasin zannedip, taklit edip malımızı harap ettiler. Ve dini rüşvet verip dünyayı da kazanamadılar. Medeniyetin günahları iyiliklerine galebe edip seyyiatı hasenatına racih gelmekle, beşer iki harb-i umumî ile iki dehşetli tokat yiyip o günahkâr medeniyeti zîr ü ze-

*eski zamanda
İslâmiyet'in
terakkisi,
düşmanın
taassubunu
parçalamak ve
inadını kırmak
ve tecavüzatını
def etmek, silâhla,
kılıçla olmuş.
İstikbalde silâh,
kılıç yerine hakikî
medeniyet ve
maddî terakki
ve hak ve
hakkaniyetin
mânevî kılıçları
düşmanları
mağlûp edip
dağıtacak.*

Beşerin zulüm ve
hatasıyla başına
çabuk bir kıyamet
kopmazsa,
istikbalde hak ve
hakikat, âlem-i
İslâmda nev-i
beşerin eski
hatîatına kefarete
olacak bir saadet-i
dünyeviyeyi
de gösterecek
inşallah.

ber edip öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla bulaştırdı. İnşallah, istikbaldeki İslâmiyetin kuvvetiyle medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umumîyi de temin edecek.

Evet, Avrupa'nın medeniyeti fazilet ve hüda üstüne tesis edilmediğinden, belki heves ve hevâ, rekabet ve tahakküm üzerine bina edildiğinden, şimdiye kadar medeniyetin seyyiatı hasenatına galebe edip ihtilâlcî komitelerle kurtlaşmış bir ağaç hükmüne girdiği cihetle, Asya medeniyetinin galebesine kuvvetli bir medar, bir delil hükmündedir. Ve az vakitte galebe edecektir.

Acaba istikbale karşı ehl-i iman ve İslâm için böyle maddî ve mânevî terakkiyata vesile ve kuvvetli, sarsılmaz esbab varken ve demiryolu gibi istikbal saadetine yol açıldığı halde, nasıl meyus olup ye'se düşüyorsunuz ve âlem-i İslâmın kuvve-i mâneviyesini de kırılıyorsunuz? Ve yeis ve ümitsizlikle zannediyorsunuz ki, "Dünya herkese ve ecnebilere terakki dünyasıdır. Fakat, yalnız biçare ehl-i İslâm için tedennî dünyası oldu" diye pek yanlış bir hatâyâ düşüyorsunuz.

Mâdem meylülistikmal (tekâmül meyli) kâinata fitrat-ı beşeriyede fitrat-ten derc edilmiş. Elbette, beşerin zulüm ve hatasıyla başına çabuk bir kıyamet kopmazsa, istikbalde hak ve hakikat, âlem-i İslâmda nev-i beşerin eski hatîatına kefarete olacak bir saadet-i dünyeviyeyi de gösterecek inşallah.

Evet, bakınız, zaman hatt-ı müstakim üzerine hareket etmiyor ki, mebdede ve müntehâsı birbirinden uzaklaşsın. Belki küre-i arzın hareketi gibi bir daire içinde dönüyor. Bazan terakki içinde yaz ve bahar mevsimi gösterir. Bazan tedennî içinde kış ve fırtına mevsimini gösterir. Her kıştan sonra bir bahar, her geceden sonra bir sabah olduğu gibi, nev-i beşerin dahi bir sabahı, bir baharı olacak inşallah. Hakikat-i İslâmiyenin güneşiyle, sulh-u umumî dairesinde hakikî medeniyeti görmeyi rahmet-i İlâhiyeden bekleyebilirsiniz.

Hutbe-i Şamiye, s. 41-43.

İkinci Soru: Sen eskide şarktaki bedevî aşâirde seyahat ettiğin vakit onları medeniyet ve terakkiyâta çok teşvik ediyordun. Neden kırk seneye yakındır medeniyet-i hâzıradan "mimsiz" diyerek hayât-ı içtimâiyeden çekildin, inzivâyâ sokuldun? Elcevap: Medeniyet-i hâzıra-i Garbiye, semâvî kânun-u esâsîlere muhâlif olarak hareket ettiği için seyyiatı hasenâtına; hatâları, zararları fâidelerine râcih geldi. Medeniyetteki maksud-u hakikî olan istirahat-i umumîye ve saadet-i hayât-ı dünyevîye bozuldu. İktisat, kanaat yerine, israf ve sefâhet; ve sa'y ve hizmet yerine, tembellik ve istirahat meyli galebe çaldığından biçare beşeri hem gayet fakir, hem gayet tembel eyledi. Semâvî Kur'ân'ın kânun-u esâsîsi;

كَلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۗ إِنَّهُ يُبْذِرُ الرِّسَالَةَ كَمَا يُبْذِرُ السِّبْغَةَ

fermân-ı esâsîsi ile beşerin saadet-i hayâtiyesi iktisat ve sa'ye gayrette olduğunu ve onunla beşerin havas, avâm tabakası birbiriyle barışabilir diye Risâle-i Nur bu esâsî izâhına binâen kısa bir iki nükte söyleyeceğim.

Birincisi: Bedevîlikte beşer, üç-dört şeye muhtaç oluyordu. O üç-dört hâcâtını tedârik etmeyen, on adette ancak ikisi idi. Şimdiki Garp medeniyet-i zâlîme-i hâzırası, sû-i istimâlât ve isrâfât ve hevesâtı tehyic ve havâyic-i gayr-ı zarûriyeyi, zarûrî hâcatlar hükmüne getirip; görenek ve tiryâkîlik cihetiyle şimdiki o medenî insanın tam muhtaç olduğu dört

hâcâtı yerine yirmi şeye bu zamanda muhtaç oluyor. O yirmi hâcâtı tam helâl bir tarzda. tedârik edecek, yirmiden ancak ikisi olabilir. On sekizi muhtaç hükmünde kalır.

Demek, bu medeniyet-i hâzıra, insanı çok fakir ediyor. O ihtiyaç ci-hetinde beşeri zulme, başka haram kazanmaya sevk etmiş. Bîçâre avâm ve havas tabakasını dâimâ mübârezeye teşvik etmiş.

Kur'an'ın kânun-u esâsisi olan vücûb-u zekât ve hurmet-i ribâ vâsıtasıyla avâmın havasa karşı itaatını ve havasın avâma karşı şefkatini temin eden o kudsi kânunu bırakıp burjuvaları zulme, fukaraları isyâna sevk etmeye mecbur etmiş. İstirâhat-ı beşeriyeyi zîr ü zeber etti.

İkinci Nükte: Bu medeniyet-i hâzıranın hârikaları beşere birer nîmet-i Rabbâniye olmasından, hakikî bir şükür ve menfaat beşerde istimâlî iktizâ ettiği halde, şimdi görüyoruz ki, ehemmiyetli bir kısım insanı tembelleğe ve sefâhete sevk ve sa'yî ve çalışmayı bırakıp istirahat içinde hevesâtı dinlemek meylini verdiği için sa'yin şevkini kırıyor. Ve kanaatsızlık ve iktisatsızlık yolu ile sefâhete, israfa, zulme, harama sevk ediyor. Meselâ: Risâle-i Nurdaki Nur Anahtarının dediği gibi, radyo büyük bir nîmet iken, maslâhat-ı beşeriyeye sarf edilmek ile bir mânevî şükür iktizâ ettiği halde; beşte dördü hevesâta, lüzumsuz malâyânî şeylere sarf edildiğinden tembelleği radyo dinlemekle heveslenmeye sevk edip sa'yin şevkini kırıyor. Vazife-i hakikiyesini bırakıyor. Hattâ, çok menfaatli olan bir kısım hârika vesâit, sa'y ve amel ve hakikî maslahat, ihtiyâcât-ı beşeriyeye istimâl lâzım gelirken-ben kendim gördüm-ondan biri ikisi zarûri ihtiyâcâta sarf edilmeye mukâbil, ondan sekizi keyif, hevesat, tenez-züh, tembelleğe mecbur ediyor. Bu iki cüz'i misâle binler misaller var.

Elhâsıl: Medeniyet-i Garbiye-i hâzıra, semâvî dinleri tam, dinlemediği için, beşeri hem fakir edip ihtiyâcâtı ziyâdeleştirmiş; iktisat ve kanaat esâsını bozup israf ve hurs ve tama'ı ziyâdeleştirmeye, zulüm ve harama yol açmış. Hem beşeri vesâit-i sefâhete teşvik etmekle; o bîçâre beşeri tam tembelleğe atmış. Sa'y ve amelin şevkini kırıyor. Hevesâta, sefâhete sevk edip ömrünü fâidesiz zâyi ediyor. Hem o muhtaç ve tembelleşmiş beşeri, hasta etmiş. Sû-i istimâl ve isrâfât ile yüz nevi hastalığın sirâyetine, intişârına vesîle olmuş. Hem üç şiddetli ihtiyaç ve meyl-i sefâhet ve ölümü her vakit hatıra getiren kesretli hûstahlıklar ve dinsizlik cereyanlarının o medeniyetin içlerine yayılması ile intibâha gelip uyanmış beşerin gözü önünde ölümü idâm-ı ebedî sûretinde gösterip, her vakit beşeri tehdit ediyor. Bir nevi Cehennem azâbı veriyor. İşte bu dehşetli musîbet-i beşeriyeye karşı Kur'an-ı Hakîmin dört yüz milyon talebesinin intibâhıyla ve içinde semâvî, kudsi kânun-u esâsileriyle, bin üç yüz sene evvel gösterdiği gibi yine bu dört yüz milyonun kendi kudsi esâsi kânunlarıyla beşerin bu üç dehşetli yarasını tedâvi etmesini; ve eğer yakında kıyâmet kopmazsa, beşerin hem saadet-i hayât-ı dünyeviyesini, hem saadet-i hayât-ı uhreviyesini kazandıracağını; ve ölümü idâm-ı ebediden çıkarıp âlem-i nura bir terhis tezkeresi göstermesini ve ondan çıkan medeniyetin mehâsini seyyiâtına tam galebe edeceğini; ve şimdiye kadar olduğu gibi, dinin bir kısmını, medeniyetin bir kısmını kazanmak için rüşvet vermek değil, belki medeniyeti ona, o semâvî kânunlara bir hizmetkâr, bir yardımcı edeceğini, Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyânın işârât ve rumuzundan anlaşıldığı gibi, Rahmet-i İlahiyeden şimdiki uyanmış beşer bekliyor, yalvarıyor, arıyor.

Hutbe-i Şamiye, s. 155-159